

انجمن مدیران صنایع

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور

در حوزه صنعت

(۲)

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور در حوزه صنعت

(۲)

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
چکیده	۱
خلاصه مدیریتی	۲
<u>۱. مقدمه</u>	۳
<u>۲. تبیین وضع موجود بخش صنعت</u>	۳
الف) نرخ رشد بخش صنعت	۳
ب) تشکیل سرمایه ثابت در بخش صنعت	۴
ج) شاخص‌های قیمت تولید کننده و محیط کسب و کار	۵
<u>۳. ارزیابی و تحلیل تطبیقی ماده واحده با تمرکز بر بخش صنعت</u>	۶
<u>۴. جمع بندی و اظهار نظر کارشناسی درخصوص رویکرد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش صنعت</u> ..	۱۵
الف) رویکرد لایحه بودجه درباره موضوع تولید در تبصره «۱۵»	۱۵
ب) سیاست‌های حمایتی مرتبط با بخش صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	۱۶

چکیده

هدف گزارش حاضر بررسی رویکرد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ درخصوص بخش صنعت است. نتایج این گزارش حاکی از آن است که در لایحه بودجه، حمایت حداقلی از بخش صنعت شده و بسیاری از الزامات رشد این بخش در لایحه مغفول مانده است. ازجمله این موضوعها می‌توان به عدم توجه به تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز بخش تولید، حمایت محدود مالیاتی از بخش تولید، عدم توجه به پیش‌نیازهای کارکرد مطلوب سازمان‌های توسعه‌ای اشاره کرد. ضرورت توجه به برنامه‌محور بودن لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ موضوع مهم دیگری است که باید احکام مرتبط با بخش تولید ازجمله تقویت صندوق‌های حمایتی مرتبط با بخش و تدوین برنامه توسعه خوشه‌های صنعتی و توسعه زنجیره‌های ارزش متناسب با صنایع اولویت‌دار موضوع بند «ت» ماده (۴۸) برنامه هفتم پیشرفت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مدنظر قرار گیرد.

حمایت هدفمند در راستای توسعه بخش صنعت از اهم راهبردهای برنامه هفتم پیشرفت کشور است که در بخش اول لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مغفول مانده است.

خلاصه مدیریتی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ موضوع بخش صنعت در تبصره «۶» ماده واحده بدین شرح ارائه شده است: یک جزء مرتبط با بخش صنعت درخصوص مجوز واردات خودرو برای جانبازان و ایثارگران ارائه شده است. با توجه به لزوم برنامه محور بودن و پوشش موضوعات مهم مرتبط با بخش صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، تبصره‌های پیشنهادی تحلیل و بررسی شده است.

- نقاط قوت

کاهش حقوق ورودی ماشین‌آلات به دو درصد، اعطای تسهیلات به طرح‌ها و پروژه‌های حمایت از تولید و اشتغال با اولویت تأمین مالی مشارکت عمومی - خصوصی، شفاف‌سازی تأدیه بدهی دولت به بخش غیردولتی از طریق فرایند مولدسازی دارایی‌های دولت و شرکت‌های دولتی، ازجمله نقاط مثبت لایحه بودجه پیشنهادی است.

- نقاط ضعف

عدم توجه به تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز بخش تولید، حمایت محدود مالیاتی از بخش تولید، عدم توجه به پیش‌نیازهای کارکرد مطلوب سازمان‌های توسعه‌ای متناسب با مأموریت این سازمان‌ها و مشخص نبودن تناسب سیاست‌های حمایتی و توزیع منابع با بخش‌های اولویت‌دار موضوع بند «ت» ماده (۴۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت ازجمله نقاط ضعف این لایحه است.

پیشنهادهای بخش خصوصی

عمده پیشنهادهای مرتبط با بخش صنعت درخصوص بهبود فضای کسب و کار و تقویت سازمان‌های توسعه‌ای و تکمیل زنجیره‌های ارزش مرتبط با تبصره‌های (۱. عوارض و مالیات)، (۲. تأمین مالی داخلی و خارجی)، (۳. نفت و روابط مالی آن با دولت)، (۴. شرکت‌های دولتی)، (۱۵. اشتغال و تسهیلات تکلیفی) در گزارش‌های مرتبط با تبصره‌های مزبور ارائه شده است. ضرورت توجه به برنامه محور بودن لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ موضوع مهم دیگری است که باید احکام مرتبط با بخش تولید ازجمله تقویت صندوق‌های حمایتی مرتبط با بخش و تدوین برنامه توسعه خوشه‌های صنعتی و توسعه زنجیره‌های ارزش متناسب با صنایع اولویت‌دار موضوع بند «ت» ماده (۴۸) برنامه هفتم پیشرفت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مدنظر قرار گیرد.

۱. مقدمه

بررسی اسناد بالادستی مرتبط با بخش صنعت نشان از وجوه مشترک راهبردهای صنعتی کشور در سطح کلان سیاست‌های کلی نظام دارد. ازجمله این راهبردها می‌توان به افزایش سهم بخش صنعت در تولید داخلی و افزایش ارزش‌افزوده بخش صنعت اشاره کرد. این در حالی است که بررسی وضعیت بخش صنعت در یک دهه گذشته حاکی از آن است که عمدتاً رشد ارزش‌افزوده بخش صنعت از رشد اقتصادی کشور پایین‌تر بوده است که این موضوع می‌تواند مصداق تضعیف بلندمدت بخش صنعت در صورت تداوم این موضوع باشد. قوانین بودجه به‌عنوان سند مالی کشور می‌تواند زمینه‌ساز تحرک‌بخشی به تولید و بهبود وضعیت موجود باشد. در همین راستا در گزارش حاضر رویکردهای لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ درباره بخش صنعت تحلیل شده است. برای این منظور پس از مقدمه در بخش دوم وضع موجود بخش‌های صنعت بررسی شده است و در بخش سوم ارزیابی و تحلیل تطبیقی ماده‌واحد با تمرکز بر این بخش‌ها و در بخش چهارم اظهارنظر کارشناسی درخصوص رویکرد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش صنعت در نهایت جمع‌بندی و پیشنهادها ارائه شده است.

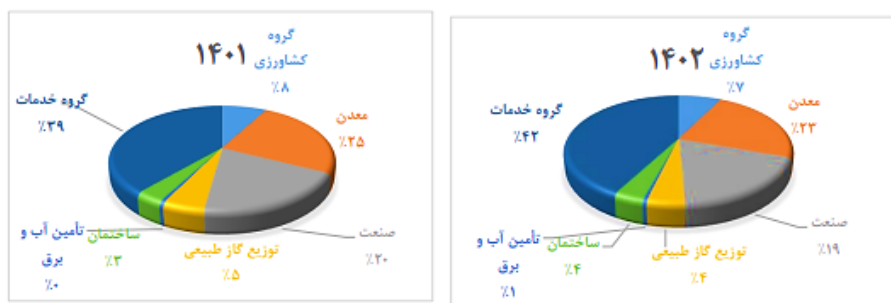
۲. تبیین وضع موجود بخش صنعت

بررسی عملکرد شاخص‌های اقتصادی بخش صنعت طی سال‌های اخیر به‌منظور تدوین دقیق نقشه راه و تداوم مسیر توسعه و متعاقب آن تصمیم‌گیری درخصوص تأمین منابع مالی مورد نیاز برای تحقق برنامه‌های بخش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ حائز اهمیت است. ازاین‌رو در ادامه وضعیت موجود اهم شاخص‌های اقتصادی بخش صنعت ارائه شده است.

الف) نرخ رشد بخش صنعت

مرکز آمار محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال ۱۴۰۰ را برای سال ۱۴۰۲ معادل ۹۶۹۰۰ هزار میلیارد ریال با نفت و ۷۴۱۸۸ هزار میلیارد ریال بدون نفت برآورد کرده است. میزان تولید برای سال ۱۴۰۱، معادل ۹۲۷۰۰ هزار میلیارد ریال با نفت و ۷۲۸۰۰ میلیارد ریال بدون نفت بوده است، بنابراین در سال ۱۴۰۲ اقتصاد ایران رشد ۵ درصدی را تجربه کرده است. همچنین براساس آخرین گزارش این مرکز، رشد اقتصاد ایران در یک سال منتهی به بهار ۱۴۰۳ برابر ۸/۴ درصد بوده است. در سال ۱۴۰۲ درحالی‌که رشد گروه صنعت (صنایع و معادن) برابر ۲/۶ درصد بوده است،

رشد بخش صنعت در سال ۱۴۰۲ تنها ۸/۱ درصد بوده است؛ بنابراین، بخش صنعت با نوعی رکود نسبت به بخش‌های دیگر اقتصاد مواجه شده است.

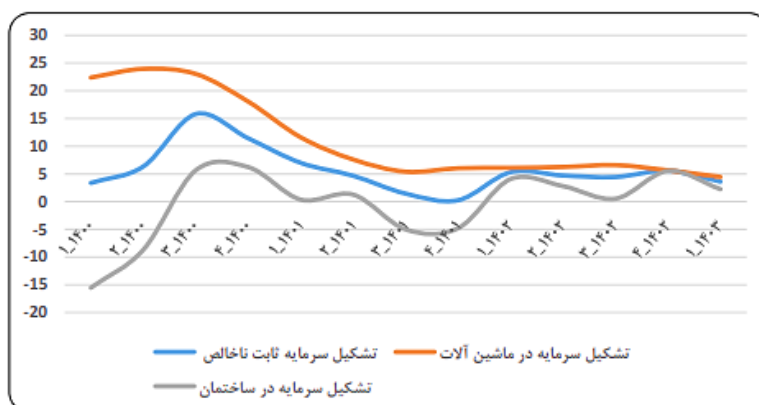

شکل ۱. نمودار سهم بخش‌های اقتصاد از تولید ناخالص داخلی (۱۴۰۱-۱۴۰۲) [۱]

همچنان که شکل ۱ نشان می‌دهد سهم بخش صنعت از تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۲ با یک درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۱۹ درصد کاهش یافته است. این در حالی است که بخش صنعت در سال ۱۴۰۰ سهمی معادل ۲۲ درصد از اقتصاد ایران داشت. وقوع مشکلاتی نظیر ناترازی انرژی و مشکل قطعی برق و گاز واحدهای تولیدی در کاهش سهم صنعت از تولید ناخالص داخلی نقش داشته است.

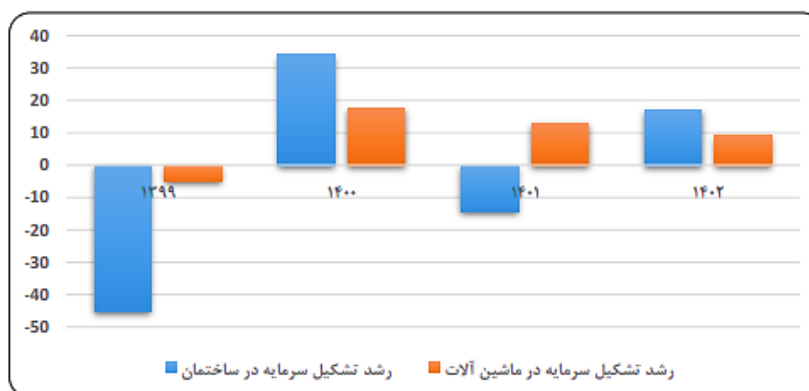
ب) تشکیل سرمایه ثابت در بخش صنعت

یکی از پیشران‌های مهم رشد اقتصادی، وضعیت تشکیل سرمایه ثابت است که بیانگر سرمایه‌گذاری برای ایجاد واحدهای تولید جدید یا بسط فعالیت این واحدها محسوب می‌شود. در شکل ۲ روند تشکیل سرمایه ثابت در کشور آمده است.

شکل ۲. نمودار روند تشکیل سرمایه فصلی در کشور (۱۴۰۰-۱۴۰۳) [۲]

همچنان که شکل ۲ نشان می‌دهد، روند تشکیل سرمایه در کشور پس از سال ۱۴۰۰ که احتمالاً به دلیل موج مثبت خروج از کرونا صورت گرفته است، در بقیه دوره‌ها در حدود ۵ درصد بوده و در یک سال گذشته به‌رغم بهبود در ماه‌های پایانی سال ۱۴۰۲، در سه ماهه ابتدایی سال جاری نزدیک به ۵ درصد بوده است. شکل ۳ وضعیت تشکیل سرمایه در گروه صنعت را نشان می‌دهد.

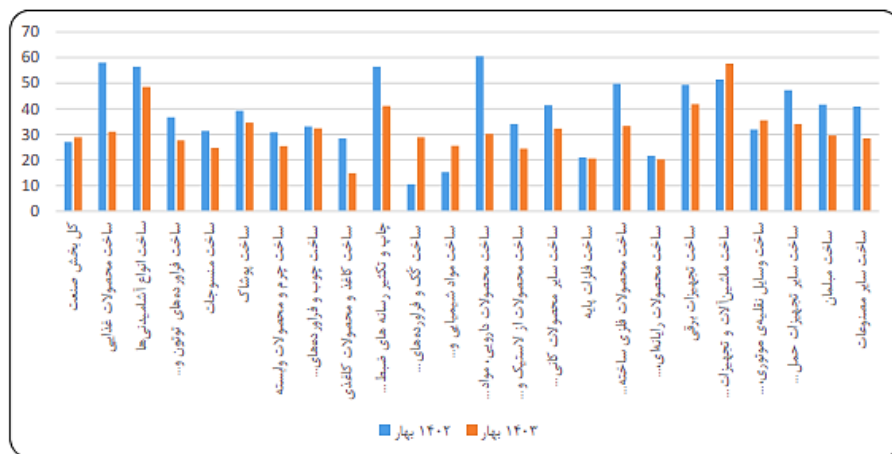

شکل ۳. نمودار روند تشکیل سرمایه در گروه صنعت (۱۳۹۹-۱۴۰۲) [۳]

همچنان که شکل ۳ نشان می‌دهد، روند تشکیل سرمایه در گروه صنعت در سال ۱۴۰۰ در بخش صنعت (شامل صنایع و معادن) مثبت بوده است، درحالی‌که این روند در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ کاهش یافته است. همچنین باید توجه داشت که به دلیل عدم تفکیک میزان سرمایه‌گذاری در بخش صنعت میزان تشکیل سرمایه این بخش منعکس نشده است.

ج) شاخص‌های قیمت تولید کننده و محیط کسب و کار

از دیگر شاخص‌هایی که وضعیت موجود صنعت را نشان می‌دهد، شاخص‌های قیمت تولیدکننده و محیط کسب و کار است. بر این اساس در شکل ۴ شاخص قیمت تولیدکننده آمده است.

شکل ۴. نمودار شاخص رشد قیمت تولیدکننده (۱۴۰۱-۱۴۰۲) (۴)

شاخص قیمت تولیدکننده از جمله شاخص‌های پیش‌نگری است که نه تنها وضعیت موجود صنعت بلکه روندهای چند ماه آتی تورم مصرف‌کننده را نشان می‌دهد. براساس شکل ۴ می‌توان گفت که در اکثر رشته فعالیت‌های صنعتی (به جز ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات و ساخت وسایل نقلیه موتوری)، میزان رشد شاخص تورم تولیدکننده در بهار ۱۴۰۳ نسبت به بهار ۱۴۰۲ کاهش یافته است، با این وجود میزان شاخص تورم تولیدکننده برای کل صنعت در بهار ۱۴۰۳ نسبت به بهار سال قبل با افزایش بیشتری همراه بوده و از این نظر، بی‌ثباتی‌های بخش تولید کاهش نیافته است.

۳. ارزیابی و تحلیل تطبیقی ماده واحد با تمرکز بر بخش صنعت

با توجه به تأثیرپذیری حوزه تولید و زیرساخت‌های مرتبط با آن به‌ویژه بخش صنعت از قوانین بودجه، در این بخش تبصره‌های مرتبط با بخش‌های صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با در نظر گرفتن عملکرد قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۲ و شش ماهه اول سال ۱۴۰۳ و آثار احکام پیشنهادی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ بر بخش صنعت تبیین شده است.

جدول ۲. مقایسه تطبیقی تبصره‌های مؤثر و مرتبط با بخش صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با قانون بودجه سال ۱۴۰۳

کل کشور و عملکرد تبصره‌های مرتبط

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	عملکرد سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳	تأثیر حکم لایحه بر بخش
تبصره «۱»، شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۱۱ - ذ» بخش ۲ کاهش حقوق گمرکی کلیه ماشین‌آلات و تجهیزات، قطعات، مواد اولیه و واسطه‌ای تولید به منظور حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان به ۲ درصد	جزء «۱» بند «الف» تبصره «۹» کاهش حقوق گمرکی کلیه ماشین‌آلات و تجهیزات، قطعات، مواد اولیه و واسطه‌ای تولید به منظور حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان به ۲ درصد	نرخ حقوق گمرکی که برای سایر کالاها ۴ درصد است، در سال ۱۴۰۱ درخصوص نرخ حقوق گمرکی تجهیزات، مواد اولیه، واسطه‌ای، قطعات ماشین‌آلات و تجهیزات به یک درصد (۱٪) تقلیل یافت و در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ نیز ۱ درصد تعیین شد و از سال ۱۴۰۳ به میزان ۲ درصد محاسبه می‌شود.	کاهش حقوق گمرکی ماشین‌آلات و تجهیزات، قطعات و مواد اولیه واسطه‌ای مورد نیاز تولید به کاهش موانع تولید منجر می‌شود.
تبصره «۱»، شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۱۱ - ر» امکان واردات خودرو نو با شرایط مندرج در قانون ساماندهی خودرو، تا سقف ۲ میلیارد دلار، توسط صادرکنندگان و زیرمجموعه آنان، از منابع ارزی حاصل از صادرات خود با حقوق گمرکی ۱۰۰ درصد (نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی و مالیات برابر نرخ ارز بازار مرکز مبادله طلا و ارز) و واگذاری ارز مذکور به سایر واردکنندگان و همچنین بهره		مطابق آمار در دسترس، میزان واردات خودرو سواری در سال ۱۴۰۲ برابر با ۱۱ هزار و ۱۲۲ دستگاه به ارزش ۲۱۸ میلیون دلار بوده است. میانگین ارزش خودروهای سواری وارداتی در این سال ۱۹.۶ هزار دلار بوده است. در سال ۱۴۰۳ نیز تا ۲۰ خرداد ماه ۴ هزار و ۱۵ دستگاه خودرو به ارزش ۸۸ میلیون دلار ترخیص شده	با افزایش میزان ارز تخصیصی یکی از موانع اصلی واردات خودرو به کشور مرتفع می‌شود.

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	عملکرد سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳	تأثیر حکم لایحه بر بخش
بررداری از بازار سرمایه جهت عرضه خودرو		است و ۱۲ هزار و ۷۰۴ دستگاه خودرو نیز در گمرک در حال طی کردن فرایند ترخیص بوده است.	
تبصره «۴»، «شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲» - «الف» به شرکت‌های دولتی از جمله شرکت‌هایی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است اجازه داده می‌شود تا سقف پانزده درصد (۱۵٪) سرمایه‌گذاری مصوب در بودجه سنواتی، اوراق مالی اسلامی ریالی با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود بابت طرح‌هایی که در راستای قانون برنامه هفتم پیشرفت به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، منتشر کنند.	بند «الف» تبصره «۱» اجازه به شرکت‌های دولتی به انتشار اوراق مالی اسلامی ریالی تا سقف پانزده درصد (۱۵٪) سرمایه‌گذاری مصوب در بودجه سنواتی خود و شهرک‌های صنعتی، صرف در حوزه طرح (پروژه) های بهره‌برداری از این بند و پیشران و طرح‌های تعریف شده ذیل استفاده از ظرفیت اوراق سند راهبرد ملی پیشرفت صنعتی و اسلامی در راستای تأمین ارتقای زنجیره‌های ارزش کشور، با مالی پروژه‌ها صورت ولویت بهینه‌سازی مصرف انرژی و درنگرفته است. راستای سیاست‌های کلی برنامه هفتم	انتشار اوراق مالی اسلامی در جهت کمک به بخش تولید در تأمین مالی طرح‌ها می‌تواند مؤثر باشد.	
تبصره «۳»، «شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۳۲» - «خ» اخذ دو نیم درصد (۰/۵٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروش رفته حاصل از خوراک صرفاً اتان و هزینه ۸۰ درصد وجوه مذکور پس از وصول و واریز به حساب خزانه‌داری مربوطه، صرفاً برای تکمیل خط انتقال اتیلن غرب	بند «ز» تبصره «۷» اخذ دو نیم درصد (۰/۵٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروش رفته حاصل از خوراک صرفاً اتان و هزینه ۸۰ درصد وجوه مذکور پس از وصول صرفاً برای تکمیل خط انتقال اتیلن غرب	در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ با توجه به عدم هزینه‌کرد که مقرر شده بود ۵/۲ درصد خط لوله اتیلن غرب در ارزش فروش هر تن اتیلن سقف تعیین شده و تکمیل توسط شرکت‌های طرح تا حد مطلوبی، نیاز به پتروشیمی به‌رديف مربوطه تکرار حکم در لایحه بودجه واریز شود در سال ۱۴۰۱ سال ۱۴۰۴ نیست. در مبلغ ۱۱۳۲ میلیارد ریال صورت اصرار بر ابقای (معادل ۵ درصد از کل) و حکم، پیشنهاد می‌شود در سال ۱۴۰۲ مبلغ ۵۲۹۵ عبارت نیم درصد (۰/۵٪) میلیارد ریال (معادل ۲۲ ارزش فروش هر تن اتیلن	

تأثیر حکم لایحه بر بخش	عملکرد سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
	درصد از کل) پرداختی تولیدی فروش رفته انجام شده است. در سال جایگزین دو نیم درصد ۱۴۰۳ مقرر شد از محل دو (۵/۲٪) ارزش فروش هر نیم درصد (۵/۲٪) ارزش تن اتیلن تولیدی فروش فروش هر تن اتیلن تولیدی رفته شود. فروش رفته به حساب واریز شود که در ۶ ماهه اول سال ۱۴۰۳ مبلغ ۱۶۲۳ میلیارد ریال معادل (۵/۱۳) درصد از کل) از طرف شرکت‌های پتروشیمی واریز شده است. نکته حائز اهمیت اینکه در سال ۱۴۰۱ از مبلغ پرداختی ۱۰۰۰ میلیارد ریال، در سال ۱۴۰۲ حدود ۴۵۶ میلیارد ریال و در سال ۱۴۰۳ حدود ۳۰۰ میلیارد ریال تخصیص صورت گرفته است. هزینه کرد مصارف خط لوله اتیلن غرب در سال ۱۴۰۱ از محل سایر منابع معادل ۳۰۴۵ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۲ از محل سایر منابع ۶۴۴ میلیارد ریال و از محل منابع عمومی ۱۳۷۵ میلیارد ریال و در مجموع ۲۰۱۹ میلیارد ریال و شش ماهه سال ۱۴۰۳ از محل سایر		

تأثیر حکم لایحه بر بخش	عملکرد سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
	منابع ۷۱ میلیارد ریال و از محل منابع عمومی ۳۴۱ میلیارد ریال و در مجموع ۴۱۳ میلیارد ریال هزینه شده است. همان‌طور که از عملکرد مصارف خط لوله اتیلن غرب مشخص است با توجه به تکمیل خط تا حد خوبی و بررسی مصارف خط در سال‌های گذشته، در سال ۱۴۰۴ امکان جذب منابع پیش‌بینی شده مطابق بند «خ» (حدود ۲۵۰۰۰ میلیارد ریال برآورد می‌شود) در مصارف خط وجود ندارد. شایان‌ذکر است بودجه مورد نیاز برای تکمیل خط در سال ۱۴۰۴ معادل ۶۳۹۴ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. لذا پیشنهاد حذف این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ قابل طرح است.		
	با توجه به عدم تدوین و تعیین حقوق ورودی خودروی برقی تصویب آیین‌نامه اجرایی برای نوسازی ناوگان تاکسی‌رانی این بند، اقدامی در راستای شهرها در سال ۱۴۰۳ معادل نیم واحد هزینه‌کرد و هدایت منابع درصد و برای سایر متقاضیان چهار حاصل از این بند در راستای	بند «ت» تبصره «۹»	عدم تکرار

تأثیر حکم لایحه بر بخش	عملکرد سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
	واحد درصد و حقوق ورودی سرمایه‌گذاری در گسترش خودروهای برقی بنزینی (هیبریدی) حمل‌ونقل عمومی برقی، پانزده واحد درصد و اعطای تخفیف توسعه زیرساخت‌های آن، در پرداخت حقوق ورودی واردات انتقال فناوری و افزایش این نوع خودروها و قطعات منفصله داخلی سازی خودروهای آن، در قبال سرمایه‌گذاری در گسترش برقی بنزینی (هیبریدی)، حمل‌ونقل عمومی برقی، توسعه تخفیف در پرداخت حقوق زیرساخت‌های آن، انتقال فناوری و ورودی واردات این نوع افزایش داخلی سازی خودروهای برقی خودروها و قطعات منفصله بنزینی (هیبریدی)، به میزان نیمی از آن صورت نگرفته است. منابع اختصاص یافته برای این امر و همچنین صرف منابع حاصل از حقوق ورودی خودروهای برقی بنزینی (هیبریدی) و قطعات منفصله آن به توسعه زیرساخت‌های آن و تسهیلات و مشوق‌های خرید این نوع خودروی تولید داخل		
		تبصره «۶»، شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۱۱- پ مجوز واردات یک دستگاه خودرو به جانبازان پنجاه درصد و بالاتر براساس ماده (۴۵) قانون جامع خدمت‌رسانی به ایثارگران و درخصوص سایر مشمولان این بند، تسهیل در خرید خودروی داخلی	تبصره «۱۰» بند «ث» تبصره «۱۳» مجوز واردات یک دستگاه خودرو به جانبازان پنجاه درصد و بالاتر براساس ماده (۴۵) قانون جامع خدمت‌رسانی به ایثارگران و درخصوص سایر مشمولان این بند، تسهیل در خرید خودروی داخلی
		تبصره «۱۵» تأمین مالی و مصرف منابع به تفکیک تبصره «۲» اجزای مشخص به منظور افزایش	تبصره «۱۵» تأمین مالی و مصرف منابع به تفکیک تبصره «۲» اجزای مشخص به منظور افزایش

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	عملکرد سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳	تأثیر حکم لایحه بر بخش
رقابت‌پذیری براساس اسناد «ملی و استانی آمایش سرزمین و پیشران‌ها»، «تکمیل زنجیره‌های ارزش»، «تکمیل تولید دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین و بهبود زیرساخت‌های تولید و اشتغال»، «حمایت از تأمین مالی مشارکت عمومی - خصوصی»، «حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط با اولویت صنایع دانش‌بنیان، شتاب‌دهنده‌ها و فعالیت‌های خلاق و فناوری در حوزه زنان، خانواده و کودکان»	تأمین مالی و مصرف منابع به تفکیک اجزای مشخص به منظور حمایت از آن است که در برخی از طرح‌ها و پروژه‌های حمایت سال‌ها عملکردی نداشته و از تولید و اشتغال با اولویت در برخی سال‌ها پرداختی به تأمین مالی مشارکت بخش صنعت حدود ۳۰٪ عمومی - خصوصی در در صد است. به دلیل عدم سطح استانی با تصویب ارائه گزارش تفریغ سال شورای برنامه‌ریزی و ۱۴۰۲ عملکرد این بند در توسعه استان اختصاص این سال در دسترس نبود. می‌یابد.	موضوع تأمین زیرساخت شهرک‌های صنعتی با اولویت تأمین برق و توسعه شبکه انتقال برق شهرک‌ها و نواحی صنعتی در سال‌های گذشته در بودجه دیده می‌شد در حالی که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ ردی از آن وجود ندارد. موضوعی که با وجود جدی بودن موانع و مشکلات مربوط به تأمین زیرساخت به خصوص زیرساخت‌های مربوط به تأمین برق در شهرک‌های صنعتی، در لایحه بودجه	موضوع تأمین زیرساخت شهرک‌های صنعتی با اولویت تأمین برق و توسعه شبکه انتقال برق شهرک‌ها و نواحی صنعتی در سال‌های گذشته در بودجه دیده می‌شد در حالی که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ ردی از آن وجود ندارد. موضوعی که با وجود جدی بودن موانع و مشکلات مربوط به تأمین زیرساخت به خصوص زیرساخت‌های مربوط به تأمین برق در شهرک‌های صنعتی، در لایحه بودجه
بند «خ» تبصره «۷» هزینه ده درصد (۱۰٪) از درآمدهای حاصل از اصلاح بهای برق صنایع در شهرک‌ها و نواحی صنعتی (تا سقف ۴۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) توسط وزارت نیرو، برای تأمین برق و توسعه شبکه انتقال برق شهرک‌ها و نواحی صنعتی	بنابر اظهارات نماینده سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی، حدود ۴۰ درصد از تأمین مالی طرح‌های مربوط به ایجاد و بازسازی زیرساخت‌های برق شهرک‌های صنعتی توسط وزارت نیرو صورت می‌گیرد. با این وجود میزان هزینه‌کرد تفکیکی از منابع حاصل از اصلاح بهای برق صنایع بر مبنای حکم بودجه، مشخص نیست.	بنابر اظهارات نماینده سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی، حدود ۴۰ درصد از تأمین مالی طرح‌های مربوط به ایجاد و بازسازی زیرساخت‌های برق شهرک‌های صنعتی توسط وزارت نیرو صورت می‌گیرد. با این وجود میزان هزینه‌کرد تفکیکی از منابع حاصل از اصلاح بهای برق صنایع بر مبنای حکم بودجه، مشخص نیست.	بنابر اظهارات نماینده سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی، حدود ۴۰ درصد از تأمین مالی طرح‌های مربوط به ایجاد و بازسازی زیرساخت‌های برق شهرک‌های صنعتی توسط وزارت نیرو صورت می‌گیرد. با این وجود میزان هزینه‌کرد تفکیکی از منابع حاصل از اصلاح بهای برق صنایع بر مبنای حکم بودجه، مشخص نیست.

عدم تکرار

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	عملکرد سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳	تأثیر حکم لایحه بر بخش
			سال ۱۴۰۴، مورد توجه قرار نگرفته است.
عدم تکرار	بند «د» تبصره «۱» مکان بهره‌مندی شرکت‌های پراساس اظهارات انجمن خدمات فنی و مهندسی، ابقا صادرکننده خدمات فنی مهندسی از صادرکنندگان خدمات فنی و اجرای این بند، می‌تواند و مهندسی ایران، با توجه به فرایند رشد صادرات عدم تهیه و تصویب خدمات فنی و مهندسی را با آیین‌نامه بند مذکور در قانون رشد بهتری همراه سازد. بودجه سال ۱۴۰۳، امکان بهره‌مندی شرکت‌های صادرکننده خدمات فنی - مهندسی از ضمانت‌نامه بانکی براساس این بند فراهم نشده است.	براساس آمار گمرک، میزان صادرات خدمات فنی و مهندسی در ۶ ماهه اول سال ۱۴۰۳ حدود ۶۰۰ میلیارد دلار بوده است که تقریباً برابر میانگین صادرات این بخش طی دوره یک ساله دریا وجود مفاد بند «ب» ماده بازه زمانی سال‌های ۱۳۹۵ تا (۴۸) برنامه هفتم توسعه در ۱۳۹۹ می‌باشد. با این وجود راستای حمایت از صادرات شرکت‌های پراساس اظهارات انجمن خدمات فنی و مهندسی، ابقا صادرکننده خدمات فنی مهندسی از صادرکنندگان خدمات فنی و اجرای این بند، می‌تواند و مهندسی ایران، با توجه به فرایند رشد صادرات عدم تهیه و تصویب خدمات فنی و مهندسی را با آیین‌نامه بند مذکور در قانون رشد بهتری همراه سازد. بودجه سال ۱۴۰۳، امکان بهره‌مندی شرکت‌های صادرکننده خدمات فنی - مهندسی از ضمانت‌نامه بانکی براساس این بند فراهم نشده است.	
		با توجه به رشد کم بخش صنعت در سال جاری و پیش‌بینی ادامه شرایط رکود در این بخش تا پایان سال ۱۴۰۳، لزوم حمایت از بخش صنعت در سال آینده	
شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) - «و» در راستای سیاست‌های حمایت از تولید، نرخ مالیات موضوع ماده (۱۰۵) قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه‌های ذی‌ربط			

تأثیر حکم لایحه بر بخش	عملکرد سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
و در قالب بودجه سال ۱۴۰۴، بیش‌ازپیش نمایان می‌شود، بنابراین کلیت اقدام حمایتی دولت از صنایع در قالب این بند از بودجه، اقدام مناسبی است. با این وجود با توجه به غیربورسی بودن بخش عمده‌ای از صنایع ساخت‌محور و صنایع کوچک و متوسط، اختصاص این مشوق به صنایع غیربورسی، اثرگذاری این سیاست حمایتی را مضاعف می‌نماید.			در فعالیت‌های تولیدی در سال ۱۴۰۳ که در بازار بورس و فرابورس پذیرفته شده‌اند، به میزان نرخ مؤثر پنج واحد درصد (۵٪) کاهش می‌یابد.
شفاف‌سازی نحوه تأدیه بدهی دولت با بخش غیردولتی و صندوق‌های بازنشستگی و شرکت‌های تولیدکننده برق از نکات مثبت این بند است.			«شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲» - «ش» در راستای مولدسازی دارایی‌های دولت و شرکت‌های دولتی، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است اموال غیرمنقول در مالکیت دولت و شرکت‌های دولتی را که تا انتهای سال ۱۴۰۳ فرایند ارزش‌افزایی آنها را در مرکز مولدسازی دولت خاتمه یافته از طریق سازوکار بورس به مزایده گذارد. متقاضیان خرید دارای طلب قطعی شده از دولت (به صورت فردی یا گروهی) از جمله سازمان تأمین

تأثیر حکم لایحه بر بخش	عملکرد سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
			اجتماعی، صندوق‌های بازنشستگی، مطالبات بابت یارانه کود اوره، شرکت‌های تولیدکننده برق می‌توانند ضمن پرداخت ثمن نقدی بیع (معادل ۱۰ درصد) به‌رديف درآمدی مربوطه نزد خزانه‌داری کل کشور، مابقی ثمن معامله را با مطالبات قطعی خود از دولت و شرکت‌های دولتی از طریق وزارتخانه مذکور تهاتر کند.

۴. جمع‌بندی و اظهارنظر کارشناسی درخصوص رویکرد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش صنعت

در این بخش موضوعات مطرح شده در لایحه بودجه مرتبط با بخش صنعت تحلیل شده است.

الف) رویکرد لایحه بودجه درباره موضوع تولید در تبصره «۱۵»

طی سال‌های اخیر کمبود منابع مالی و دشواری تأمین مالی از بانک یکی از چالش‌های اصلی واحدهای تولیدی و فعالان بخش صنعت کشور بوده است. قانونگذار با هدف حمایت از بخش تولید و کمک به رفع این مشکل، منابع مالی مشخصی را در قالب تبصره «۱۸» ترکیب و برای اجرای برنامه‌های ایجاد اشتغال پایدار و رونق تولید در قوانین بودجه سنواتی سال‌های ۱۳۹۷ الی ۱۴۰۲ مصوب کرد. این تبصره در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ به تبصره «۲» و در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به تبصره «۱۵» تغییر وضعیت داد. بررسی عملکرد این حکم در سال‌های مختلف برگرفته از گزارش‌های تفریغ بودجه، حاکی از آن است که در برخی از سال‌ها عملکردی نداشته و در برخی سال‌ها پرداختی به بخش صنعت حدود ۳۰ درصد بوده است. به‌دلیل عدم ارائه گزارش تفریغ سال ۱۴۰۲ عملکرد این بند در این سال در دسترس نبود. به‌طور کلی مواردی از قبیل عدم پیش‌بینی منابع مالی پایدار، عدم توجه به شروط لازم برای تولید و اشتغال (ثبات اقتصاد کلان، تسهیل محیط کسب‌وکار)، ضعف در نظام پایش برنامه‌ها، فقدان استراتژی توسعه صنعتی، ضعف اسناد آمایش سرزمین و عدم التزام به آن، فقدان نهادهای کارآمد و نوین تأمین مالی تولید، به‌عنوان مهم‌ترین

کاستی‌های این تبصره در جهت دستیابی به کارایی لازم برای رونق تولید و اشتغال مطرح است. در تبصره «۱۵» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ منابعی برای حمایت و تحرک بخشی به تولید و اشتغال پایدار، در قالب برنامه عملیاتی (ملی و استانی) ارائه شده است. مطابق بند «الف» این تبصره مقرر شده است «تکمیل زنجیره‌های ارزش»، «تکمیل و بهبود زیرساخت‌های تولید و اشتغال»، «حمایت از تأمین مالی مشارکت عمومی - خصوصی»، «حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط با اولویت صنایع دانش بنیان» هدف توزیع این منابع باشد.

ب) سیاست‌های حمایتی مرتبط با بخش صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

بخش تولید، موتور محرک اقتصاد هر کشور است و نقش کلیدی در رشد اقتصادی کشور دارد. باین حال در شرایطی که قیمت تمام شده تولید به دلایل مختلفی همچون افزایش هزینه‌های تولید، کمبود انرژی مورد نیاز و افزایش نوسانات نرخ ارز افزایش می‌یابد، بنگاه‌های تولیدی با چالش‌های جدی مواجه می‌شوند. در این شرایط، حمایت‌های مالیاتی دولت می‌تواند از طریق کاهش هزینه‌های تولید، نقش مؤثری در بهبود وضعیت بخش تولید داشته باشد. در شرایطی که قیمت تمام شده تولید افزایش می‌یابد، حمایت‌های مالیاتی می‌تواند نقش حیاتی در حفظ و توسعه بخش تولید ایفا کند. مطابق بند «و» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، در راستای سیاست‌های حمایت از تولید، نرخ مالیات موضوع ماده (۱۰۵) قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه‌های ذی ربط در فعالیت‌های تولیدی در سال ۱۴۰۳ که در بازار بورس و فرابورس پذیرفته شده‌اند، به میزان نرخ مؤثر پنج واحد درصد (۵٪) کاهش می‌یابد. این در حالی است که طبق ماده (۱۴۳) قانون مالیات‌های مستقیم معادل ده درصد (۱۰٪) از مالیات بر درآمد حاصل از فروش کالاهایی که در بورس‌های کالایی پذیرفته شده و به فروش می‌رسد و ده درصد (۱۰٪) از مالیات بر درآمد شرکت‌هایی که سهام آنها برای معامله در بورس‌های داخلی یا خارجی پذیرفته می‌شود و پنج درصد (۵) از مالیات بر درآمد شرکت‌هایی که سهام آنها برای معامله در بازار خارج از بورس داخلی یا خارجی پذیرفته می‌شود، از سال پذیرش تا سالی که از فهرست شرکت‌های پذیرفته شده در این بورس‌ها یا بازارها حذف نشده‌اند با تأیید سازمان بخشوده می‌شود. به عبارتی واحدهای تولیدی که هم‌اکنون مشمول معافیت مالیات بر درآمد هستند مجدداً در لایحه مشمول معافیت شدند و سایر واحدهای تولیدی مشمول سیاست حمایتی مالیاتی نشدند. نکته

حائز اهمیت اینکه عمده شرکت‌های بورسی، شرکت‌های بزرگ و عمدتاً منبع‌محور هستند و می‌توان گفت که صنایع ساخت‌محور کمتر مشمول سیاست حمایتی مالیاتی لایحه می‌شوند.

در جزء «۲» بند «ذ» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، مانند قانون بودجه سال ۱۴۰۳، حقوق گمرکی تمامی ماشین‌آلات و تجهیزات (با رعایت ماده (۳) قانون جهش تولید دانش‌بنیان)، قطعات، مواد اولیه و واسطه‌ای تولیدی به دو درصد (۲٪) کاهش یافته است.